

sterkte van bijna veertienhonderd officieren¹ en ruim veertigduizend onderofficieren en manschappen. In '37, toen het Knil in totaal ca. vijf-entertigduizend beroepsmilitairen telde, sloot dat, gelijk in hoofdstuk 5 vermeld, ca. tienduizend Europeanen in en voorts bijna dertienduizend Javanen, bijna tweeduizend Soendanezen, ruim vijfduizend Menadonezen, ca. vierduizend Ambonnezen en ruim duizend Timorezen. Over de volkenkundige verdeling van het Knil in de periode '40-'41 hebben wij geen gegevens – wij nemen aan dat de verhoudingscijfers niet wezenlijk gewijzigd zijn en dat het Knil dus voor meer dan twee-derde uit inheemsen was blijven bestaan (de infanterie deed dat zelfs voor bijna 84%), met onder hen de Javanen als grootste groep. Door de hogere commandanten werd betwijfeld of veel van die inheemsen, en vooral dan de Javanen, wel geschikt waren voor de moderne oorlogvoering. 'Ik heb', verklaarde in '51 een van die commandanten, generaal-majoor b.d. W. Schilling, aan de Enquêtecommissie, 'mijn hele leven lang met Javaanse soldaten gewerkt. Wij zijn er echter nooit in geslaagd . . . van de Javaan een *optima forma* vechtsoldaat te maken.'²

Naast het beroeps-Knil waren er kleine inheemse hulpkorpsen in de Vorstenlanden, op Madoera en op Bali; hun militaire waarde was beperkt. Meer mocht men verwachten van gepensioneerde inheemse militairen die zich vooral in het gebied van Menado en op Ambon als vrijwilliger hadden aangemeld om in geval van oorlog opnieuw in dienst te treden – in de negentiende en de twintigste eeuw was telkens gebleken dat van alle inheemsen de Menadonezen en Ambonnezen als beroepsmilitairen het best voldeden.

Het Javaleger, d.w.z. het Veldleger op Java, bestond, toen het in '27 tot de opstelling van de Defensiegronddslagen kwam, uit twee (zwakke) divisies. Uit die divisies werden de eenheden geput die naar Tarakan en Balikpapan gezonden werden – men gaf toen de organisatie in twee divisies op en maakte er vier regimenten van die om redenen van

¹ Twee-en-zeventig officieren van het Knil die zich in Nederland bevonden, werden daar door de Duitse invasie verrast. Wij vermelden in dit verband dat de landmacht in Suriname door Knil-officieren werd geleid, voorts dat het Knil vóór het uitbreken van de oorlog in de *Pacific* zes officieren ten behoeve van de brigade 'Prinses Irene' naar Engeland en een aantal geschoolde artilleristen naar Curaçao en Aruba zond om daar de nieuwe kustbatterijen te bemannen, en tenslotte dat de leiding van het Knil in '41 veel tijd en aandacht moest besteden aan de voorbereiding van de uitzending van een expeditiemacht van ca. tienduizend militairen naar Europa – de Nederlandse regering wilde over die expeditiemacht beschikken ter handhaving van het gezag in bevrijd Nederland. ² Getuige W. Schilling, *Enq.*, dl. VIII c, p. 967.